

Što nam prvo padne napamet kad netko spomene riječ "uspjeh"? Vjerojatno asocijacije poput sreće, zadovoljstva, moći, nagrade, bogatstva...

Uspješnost u svladavanju svakodnevnih zadataka koje život pred nas postavlja jedan je od važnih čimbenika psihološkog zdravlja i pokretačka snaga za hrvanje s problemima na koje nailazimo. Dakle, ne treba posebno naglašavati kako je osjećaj uspjeha važan i za djecu i za odrasle. S obzirom da djeca značajan broj godina provode u školi, (ne)uspjeh u svladavanju školskoga gradiva ima značajan utjecaj na cjelokupni život budućih odraslih članova društva. On utječe na to čime će se baviti, koliko će zarađivati, kakvo će mišljenje imati o sebi, kakvu će poziciju ostvariti u društvu, hoće li biti prihvaćeni od svoje okoline i sl.

ŠKOLSKI NEUSPJEH

odnosi se na loše ocjene u školi i mjeri se uglavnom objektivnim standardiziranim testovima. To je subjektivna procjena vlastitog neuspjeha, kako na akademskom, tako i na osobnom i interpersonalnom planu. Prema jednom istraživanju, u hrvatskim je školama čak 17,7% djece koja pokazuju teškoće pri snalaženju u novim situacijama i zadacima (Bašić, Ferić i Kranželić, 2001.). Drugim riječima, *gotovo svako peto dijete (i njegovi roditelji) susreće se s problemom školskog neuspjeha.*

Za više informacija,
savjet ili edukaciju
slobodno nam se obratite:

Udruga "Igra"
Sveti Duh 55, 10000 Zagreb
01/3704-537
udruga.igra@zg.htnet.hr
www.udrugaignra.hr

Autorica teksta: Klaudija Šarkanj, prof.
Lektorica: Maja Vlašić
Ilustratorica: Zrinka Ostović
Dizajn: Bestias

ŠKOLSKI (NE)USPJEH?

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske
Projekt se provodi zahvaljujući darovnicima Programa za inovacije i učenje.

The World Bank

Centar za socijalnu
skrb Zagreb

mppi
modifikacija
ponašanja
putem igre
RADIONICE I LETAK

(NE)USPJEŠNI SMO – JESMO LI?
letak za roditelje

Roditelji – aktivni sudionici obrazovanja

UZROCI

ovog problema su mnogobrojni i složeni. Najčešće se radi o sniženim kognitivnim sposobnostima, specifičnim teškoćama u slušanju, govoru, čitanju, pisanju i u matematičkim vještinama, zatim o smetnjama pažnje, odgojnoj i obrazovnoj zapuštenosti djeteta, nedostatku radnih navika ili manjku predznanja, gubitku motivacije i negativnom stavu prema školi te korištenju neučinkovitih strategija učenja ili neodgovarajućih metoda poučavanja. Ne treba zaboraviti da *neuspjeh doživljavaju i djeca visokih intelektualnih sposobnosti*, odnosno darovita djeca.

Stručnjaci, koji se bave ovom problematikom, uočili su da je *školski neuspjeh u ranijoj dobi u uskoj vezi s pojavom poremećaja u ponašanju* (neopravdano izostajanje s nastave, odustajanje od obrazovanja, agresivnost, zlouporaba droga, povučenost, izoliranost...). Pri tome je ponekad teško odrediti “što je kokoš, a što jaje”. Naime, teškoće u učenju i neuspjeh u školi mogu biti uzrok, ali i izravna ili neizravna posljedica neprihvatljivih oblika ponašanja.

POSLEDICE

kod djece, koja iz raznih razloga podbacuju u školi, mogu biti brojni psihološki problemi: *nisako samopoštovanje i samopouzdanje, agresivnost, resignacija, regresija, depresivnost, anksioznost, usamljenost, povlačenje u sebe*. Problem je u tome što mnoge od ovih znakova primijetimo tek kad problemi uznapreduju pa, zapravo, ne reagiramo na vrijeme.

Djeca s teškoćama u školi, *unatoč nastojanjima i trudu, najčešće doživljavaju vrlo malo pozitivnih reakcija iz okoline*. Njihov učinak u školskom okruženju nailazi na osudu od strane roditelja, učitelja i vršnjaka, što može rezultirati etiketiranjem takvih učenika kao “sporih”, “lijenih” ili “glupih”. Okolina od njih s vremenom prestane očekivati da nešto naprave dobro pa se i oni prestaju truditi. Tako nastaje začarani krug neuspjeha i frustracije i nije čudno da djeca žele pobjeći iz mjesta na kojem se osjećaju loše.

Prirodno je da svaki roditelj za svoje dijete želi najbolje i naravno da je ljepše nazočiti roditeljskom sastanku ili informacijama u kojima će biti istaknute djetetove dobre ocjene, redovito pisanje zadaća, aktivnost na nastavi i sl. S druge strane, oni koji dobivaju povratne informacije u kojima se spominju riječi poput “negativno”, “neopravdani izostanci”, “ometanje nastave” u pravilu se crvene od neugode ili su ljuti, jadni, nezadovoljni... (pogotovo ako prije nisu znali za stanje u školi). Često se događa da roditelji djece s lošim uspjehom (zbog srama ili negativnih stavova) s vremenom počnu izbjegavati odlazak u školu i kontakte s učiteljima, što ostavlja prostora za još veće podbacivanje djeteta i još veće nezadovoljstvo i djeteta i njih samih. Naime, *većina nas je sklona promatrati neuspjeh kao pojavu koja je nepromjenjiva* (jednom neuspješan - uvijek neuspješan) i u kojoj mi možemo jako malo učiniti. Stoga se (iako nevoljko) mirimo s postojećim stanjem i prestajemo truditi. *Međutim, stvari, na sreću, ipak stoje malo drugačije*. Već je navedeno da su uzroci neuspjeha vrlo različiti. Važno je otkriti koji su pravi razlozi toga što dijete ne uspijeva napraviti ono što drugi mogu.

Važno je početi djelovati na uklanjanju (ili umanjivanju) problema koji ga ometaju. Lakše se uhvatiti u koštac s pojedinim uzrocima problema u školi, nego poslije rješavati posljedice koje su mnogo složenije.

U cijeloj toj priči *ne može se dovoljno naglasiti koliko je važna kvalitetna suradnja vas kao roditelja i učitelja*. Pod kvalitetnom suradnjom ne misli se samo na iščitavanje ocjena i opravdavanje izostanaka, već na redovitu razmjenu informacija s obje strane, dogovaranje zadataka i postupaka roditelja i učitelja, zajedničku procjenu uspješnosti – rekli bismo djelovanje s raznih strana, ali u istom smjeru, čemu u središtu interesa treba biti dobrobit djeteta.

Očekivanja – što je previše, a što premalo?

Jedno veliko područje o kojem se često razgovara jesu očekivanja od djeteta. Skloni smo stvarati velike planove za vlastito dijete (ponekad dijete čak “dobije zadatak” ostvariti ono što roditelji nisu uspjeli) pa se djeca vrlo rano upisuju na strane jezike, pet različitih sportova, balet, glazbene škole i sl. Naravno da to bazično nije loše (upravo suprotno) ako dijete ima smisla za određeno područje i ako mu te obveze pričinjavaju zadovoljstvo. No, ako te silne aktivnosti guše dijete i ako ono postaje nesretno i nezainteresirano, pitanje je koliko to „mučenje“ (i djeteta i roditelja) ima smisla. Neka će se djeca odmah pobuniti i izboriti za ono što žele (ili protiv onog što ne žele). No, jedan dio djece će šutjeti, izdržavati i truditi se uspjeti i u svemu biti među najboljima, što može postati veliki problem. Vjerojatno se automatski pitamo što je loše u tome da je dijete uspješno?! Problem je u tome što je takvo dijete pod stalnim pritiskom očekivanja i želje za udovoljavanjem roditeljima i učiteljima, a dobiva malo zadovoljstva iz aktivnosti kojima se bavi. Njegova snaga i kapaciteti su ipak ograničeni i, osim toga što je nesretno (iako mi to ne primjećujemo), može se dogoditi da “pukne” i potpuno podbaci onda kad je najvažnije uspjeti - i tada sve pada u vodu. Svatko, tko je tako nešto vidio ili doživio, zna kolika je to frustracija.

S druge strane, postoje djeca koja imaju objektivne razvojne teškoće i odmah se na početku školovanja vidi da teško ispunjavaju školske zahtjeve. U tom slučaju odrasli često svoja očekivanja svedu na minimum i od takve djece gotovo ništa ne zahtijevaju. Ni ta krajnost nije najsretnije rješenje.

Naime, svako dijete, unatoč teškoćama koje ima, ima i svoje jake strane – sposobnosti i područja u kojima je dobro. Zadatak je odraslih otkriti u čemu je dijete dobro i pomoći mu realizirati svoje kapacitete, a istovremeno ga je potrebno poticati i raditi male pomake i u onome što teško ide.

Važno je djetetu zadavati zadatke i probleme takve težine koje će uspjeti riješiti uz uloženi trud. To će mu omogućiti da doživi uspjeh i da se razvija. *Također je neizmerno važno pohvaliti dijete – pohvaliti trud i napor, a ne samo rezultat!*

UMJESTO ZAKLJUČKA

Ocjene i uspjeh u školi su važni. Međutim, *ne zaboravimo da je za život jednako važno kod djece razvijati samopoštovanje, brigu za druge, suradnju, kvalitetnu komunikaciju, marljivost, poštenje...* – a koliko pažnje danas zaista poklanjamo tim ljudskim kvalitetama?

LITERATURA:

- * Bašić, J., Koller-Trbović, N., Uzelac, S. (2004): *Poremećaji u ponašanju i rizična ponašanja: Pristupi i pojmovna određenja*, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb
- * Butorac, Ž. (2006): *Specifične teškoće u učenju*, Bilten Hrvatske udruge za disleksiju, br.16
- * Lacković – Grgin, K. (2000): *Stres u djece i adolescenata*, Naklada Slap, Jastrebarsko
- * Odošić, Tonka: *Roditelji – odgojitelji djece s teškoćama u razvoju* (predavanje)
- * Prvičić, I. (2005): *Za školski (ne)uspjeh ima lijeka*, www.vasezdravlje.com